

KL's Miljøjura-uddannelse

Uddannelse / Målrettet erfarne miljøragsbehandlere og ledere

Opstart november 2026

Det siger deltagerne

"Arbejdet som sagsbehandler indenfor natur- og miljøområdet kræver en stor juridisk indsigt, da kompleksiteten i vores afgørelser ofte er høj og kræver inddragelse og vurderinger efter flere lovgivninger. Miljøjurauddannelsen har givet os en rigtig god indsigt i de mest relevante lovgivninger indenfor natur- og miljøområdet, og sammenhængen mellem EU-lovgivningen og vores nationale lovgivning. Fagligheden på kurset er høj og der anvendes dygtige undervisere, der er gode til at formidle stoffet. Vi har fået et stort fagligt udbytte af at deltage på kurset og kan i høj grad bruge læringen fra kurset i vores daglige arbejde. Vi kan kun anbefale kurset til alle som arbejder indenfor natur- og miljøområdet."

*Henriette Hansen, Biolog og Anne Lausten Hansen, Hydrogeolog,
Sønderborg Kommune, Hold Y 2023/2024.*

"Som leder af et fagligt bredt område har Miljøjurauddannelsen givet mig en rigtig god indsigt i det brede lovkompleks på hele miljø- og naturområdet og ikke mindst sammenhængen til planlægning, byggeri og EU-lovgivning. Det har været meget dygtige undervisere, som udover selve lovgivningen inddrager relevante afgørelser og retspraksis på deres respektive områder. Jeg vil klart anbefale Miljøjurauddannelsen til andre ledere og erfarne medarbejdere."

*Morten Boye Hansen, Leder af Natur, Miljø og Strandpark,
Ishøj kommune, Hold Y 2023/2024*

"Fysisk planlægning kræver samspil på tværs af med mange fagligheder indenfor miljøområdet. Som planlægger er det derfor vigtigt med et bredt kendskab på tværs af disse fagligheder for at kunne forstå de bindinger og udfordringer der kan være i forbindelse med udarbejdelse af f.eks. en lokalplan. KL miljøjurauddannelsen giver en solid, bred introduktion til lovgivning på miljøområdet, hvilket hjælper mig til at sikre, at de rette fagligheder er i spil på en konkret opgave. Uddannelsen giver også en god introduktion til den juridiske metode, som alle kommunale sagsbehandlere kan have stor gavn af. Jeg har kun rosende anbefalinger til underviserne og selve uddannelsen."

Rina Erstad, arkitekt og planlægger, Gribskov Kommune, Hold Y 2023/2024

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S

+45 3370 3370
kl@kl.dk
kl.dk

Produktion: Kommuneforlaget A/S
Design: e-Types
Foto: Colourbox

Indledning

Kom med på KL's Miljøjurauddannelsens Hold Ø

KL har siden 2004 årligt afholdt en populær og respekteret uddannelse i miljøjura, som gennem syv to-dages moduler og en eksamen giver de kommunale sagsbehandlere et grundigt tværgående overblik, og en opdateret kompetenceopbygning i forhold til at håndtere sager med juridisk indhold på teknik- og miljøområdet.

KL's Miljøjurauddannelse er markedets mest fuldstændige og grundige uddannelse af sin art, præcist målrettet arbejdet i de kommunale teknik- og miljøforvaltninger, løbende tilpasset til nye behov og med nogle af de mest respekterede undervisere i Danmark. Uddannelsen har gennem årene vist sit værd i praksis, og giver et godt netværk, du kan bruge også efter uddannelsen.

Uddannelsens opbygning / modulbeskrivelser

Uddannelsen består af 7 moduler af 2 dages varighed.

Modul 1: Generel forvaltningsret

Start: 3. november 2026, kl. 09.00
Slut: 4. november 2026, kl. 15.30

Deltageren får et solidt kendskab til centrale dele af forvaltningsretten med henblik på anvendelse i den daglige sagsbehandling på miljøområdet. Med udgangspunkt i konkrete eksempler vil deltageren få indblik i en række forvaltningsretlige principper og en række centrale sagsbehandlingsregler. Der vil tillige blive fokuseret på mulighederne for efterprøvelse af de kommunale afgørelser via administrativ rekurs, ombudsmandskontrol mv. Introduktion til til EU-retten vil indgå som en integreret del af undervisningen.

Modul 3: Planlægning samt Kommunalret

Start: 10. marts 2027, kl. 09.00
Slut: 11. marts 2027, kl. 15.30

Deltagerne får en introduktion til de kommunalretlige rammer, som sætter scenen for arbejdet med miljøjura i en kommune. Med afsæt i kommunestyrelsesloven gennemgår vi, hvordan samspillet mellem kommunalbestyrelsen, de politiske udvalg og administrationen er organiseret – og hvorfor det har betydning for den daglige opgaveløsning. Kurset giver desuden overblik over de grundlæggende principper for intern delegation, både mellem det politiske niveau og administrationen og internt i administrationen. Vi ser også nærmere på borgmesterens og udvalgsformandens særlige roller. Afslutningsvis gennemgås de centrale regler for møder i kommunalbestyrelse og udvalg samt kommunalbestyrelsesmedlemmers rettigheder og pligter.

Modul 2: Vandløb og miljømålsloven samt vandforsyning og spildevand

Start: 12. januar 2027, kl. 09.00
Slut: 13. januar 2027, kl. 15.30

Deltageren vil få et solidt kendskab til de dele af lovgivningen på vandplans-, vandløbs- vandforsynings- og spildevandsområdet, der er relevante for kommunerne. Vandområdeplanens indvirkning på regulering af recipienterne vil blive perspektiveret i forhold til meddelelse af udledningstilladelser og regnvandsbetingede udledninger. Der vil blive stillet skarpt på vandløbslovens system og de særlige komplikationer med meddelelse af indvindingstilladelser efter vandforsyningsloven. Reglerne vil blive belyst ved hjælp af praktiske eksempler og afgørelser.

Modul 4: Naturbeskyttelse samt godkendelse og driftsregulering af landbrug

Start: 7. april 2027, kl. 09.00
Slut: 8. april 2027, kl. 15.30

Deltageren vil få solid indføring i naturbeskyttelseslovens regler om beskyttet natur, bygge og beskyttelseslinjer, fredede områder og dispensationspraksis, samt indføring i habitatdirektivets beskyttelse af internationale naturbeskyttelsesområder og bilag IV-arter. Desuden vil deltageren få solidt kendskab til regulering af husdyrbrug, herunder tilladelses- og godkendelser samt lokalisering af husdyrbrug. Undervisningen vil tage udgangspunkt i konkrete cases og Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelser.

Modul 5:
Godkendelse og driftsregulering af industri og VVM

Start: 8. juni 2027, kl. 09.00
Slut: 9. juni 2027, kl. 15.30

Deltageren vil få indgående kendskab til driftsreguleringen og lovgivningen på virksomhedsområdet særligt miljøbeskyttelsesloven, godkendelsesbekendtgørelsen, branchebekendtgørelser samt den for kommunerne relevante praksis på området. Herefter vil hovedvægten være på reglerne om godkendelse af virksomheder og påbuds-regulering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder. Reglerne for VVM (miljøvurdering af konkrete projekter) vil også blive gennemgået. Dette med fokus på industrivirksomheder, men også med en beskrivelse, der er bredere end det.

Modul 6:
Jordforurening og ansvar samt affald

Start: 17. august 2027, kl. 09.00
Slut: 18. august 2027, kl. 15.30

Deltageren får et solidt indblik i jordforureningslovens regler om kortlægning, § 8-tilladelser, offentlig finansieret indsats og mulighederne for at give undersøgelses- og oprensningspåbud, herunder de særlige regler om villaolietanke. Derudover vil den retlige ramme for jordhåndtering blive berørt, herunder snitfladerne mellem jordforureningsloven/jordflytningsbekendtgørelsen, affaldsreglerne og planlovens regler om landzonetilladelse til landbrugsmæssig nødvendig terrænregulering. Med afsæt i Randers Kommunes afgørelse om overhængende fare for en miljøskade på Alling Å som følge af et jordskred vil reglerne om miljøskader efter miljøskadeloven blive introduceret.

Affaldsreglerne er genstand for massiv og stadig stigende regulering og store dele af de kommunale affaldsydelser står overfor en selskabsgørelse. På kurset vil deltagerne få et overblik over alle affaldsregler, der har betydning for den kommunale sagsbehandler indenfor området. Afgørelsessager, regler om selektiv nedrivning, producentansvaret, regulativforhold, gebyrer og tilsyn/skærpet tilsyn samt håndhævelse, herunder ansvarsforhold, og straf vil blive gennemgået og belyst med eksempler og afgørelser.

Modul 7:
Byggesagsbehandling samt tilsyn og håndhævelse

Start: 21. september 2027, kl. 09.00
Slut: 22. september 2027, kl. 15.30

Deltageren får et bredt kendskab til byggelovgivningen samt et generelt indblik i byggesagsbehandlerens arbejde. Desuden informeres om byggesagsbehandlingens sammenhæng med øvrig lovgivning og sammenhængen med miljølovgivningen. Modulet tager udgangspunkt i byggeloven og bygningsreglementet. Der gives eksempler på de forskellige sagstyper og på sagsforløbene. Desuden informeres om administration af lokalplaner, anden lovgivning og miljølovgivningens sammenhæng og konsekvenser for byggesagsbehandlingen. Der vil også være en kort gennemgang af klagemuligheder og klagens virkning for det videre sagsforløb. Deltageren får en indføring i hvilke juridiske regler, der finder anvendelse i forbindelse med tilsyn herunder retssikkerhed, håndhævelser og gebyrer på miljøområdet samt disse reglers anvendelse og konsekvens i forhold til konkrete problemstillinger. Med udgangspunkt i miljøbeskyttelsesloven og Miljøstyrelsens Håndhævelsesvejledning vil de forskellige håndhævelsesinstrumenter blive gennemgået. Adgangen til foretagelse af retlig lovløggørelse vil ligeledes blive gennemgået. De relativt nye regelsæt i retssikkerhedsloven, vejledning om virksomhedstilsyn og nye regler for opkrævning af tilsynsgebyr vil også blive gennemgået.

Præsentation af undervisere

Advokat Mads Kobberø, Codex Advokater, underviser i modul 1, 5 og 7.

Mads har de seneste ca. 31 år udelukkende arbejdet med miløsager og tilgrænsende offentligretlige sagsområder, herunder natur-/vandløbssager. I sine ca. 28 år som miljøadvokat har han som det væsentligste arbejdet for landets kommuner og en række andre offentlige myndigheder. Mads Kobberø underviser desuden i miljøgodkendelse, jordforurening, VVM, miljøforvaltningsret og tilsyn/håndhævelse på miljøområdet.

Juridisk konsulent Mai-Britt Bruun, Miljøjura, underviser i modul 4.

Mai-Britt er uddannet jurist og har arbejdet som advokat med speciale i miljø- og planret. Mai-Britt arbejder til dagligt med miløsagsbehandling og miljøretlige- og forvaltningsretlige problemstillinger. Mai-Britt har undervist og holdt foredrag inden for en række miljøretlige emner siden 2008. Mai-Britts interesseområder er især virksomheds- og husdyrregulering, miljøbeskyttelse, naturbeskyttelse, og grundvandsbeskyttelse, habitat-, VVM- og IE-direktivet.

Advokat (H) og partner Henriette Soja, HortenDahl, underviser i modul 2 og 6.

Henriette har arbejdet med miljøret, planret, naturbeskyttelse, byggeret, kyst- og klimasikring, affald og vand samt forsyningsret i hele sin karriere. Hun er specialiseret i miljøret, og er en af Danmarks førende advokater inden for denne disciplin. Henriette har rådgivet i talrige sager inden for miljø-, plan- og byggeområdet og ført en lang række principielle retssager inden for alle de sagsområder, der traditionelt varetages af den kommunale tekniske forvaltning og den kommunale forsyningssektor. Henriette har omfattende undervisningserfaring.

Chefkonsulent Claus Bergelius Hvii, KL, underviser i modul 3.

Claus har mange års erfaring med at rådgive offentlige myndigheder om forvaltningsretlige og kommunalretlige spørgsmål. Gennem sit daglige arbejde i KL's juridiske kontor har han opbygget et solidt overblik over de juridiske problemstillinger, der er særligt relevante for kommunerne. Claus arbejder blandt andet med reglerne om inhabilitet og andre centrale forvaltningsretlige emner samt med kommunalretlige spørgsmål om samspillet mellem politikere og forvaltning, kommunalbestyrelsesmedlemmers rettigheder og pligter samt borgmesterens og udvalgsformandens særlige roller.

Advokat Jens Flensborg, Codex Advokater, underviser i modul 1, 3 og 7.

Jens har siden 1999 beskæftiget sig med offentlig ret i bred forstand, hvor han primært optræder som rådgiver for danske kommuner og andre offentlige, som han også repræsenterer i administrative klagesager og civile retssager. Jens primære interesseområder er miljø-, plan- bygge- og naturbeskyttelseslovgivningen. Jens arbejder også i øvrigt meget med areallovgivning, herunder ikke mindst i forbindelse med ekspropriation, hvor han repræsenterer sine klienter i taksations- og retssager. Jens afholder løbende kurser og seminarer inden for sine kompetenceområder, herunder på KL's miljøjurauddannelse.

Advokat (L) og partner Jacob Brandt, Codex Advokater, underviser i modul 6

Jacob har siden afslutningen af valgfaget EU-miljøret på jurastudiet specialiseret sig i miljøret i bred forstand. Som advokat har Jacob på tværs af miljøretten varetaget rådgivning og retssagsførelse for både private, virksomheder og myndigheder, men han har gennem de seneste 10 år næsten udelukkende bistået kommuner og regioner samt andre offentlige enheder. Som en helt særlig spidskompetence har Jacob dyrket jord- og affaldsområdet, og Jacob har bl.a. været medlem af bestyrelsen i ATV-fonden for jord og grundvand i en årrække, og han har siden etableringen været formand for DAKOFAs netværk for affaldsjura. Jacob har bistået kommunerne i flere af de få danske sager om anvendelse af miljøskadereglerne.

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S

+45 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk

Praktiske oplysninger

Uddannelsessted

Severin
Skovsvinget 25
5500 Middelfart

Pris

Kr. 49.100,- ekskl. moms.

Beløbet kan enten betales i én rate med forfald 1. december 2026 eller i to rater med forfald for halvdelen af beløbet 1. december 2026 og den anden halvdel 1. februar 2027.

Inkluderet i prisen

- 14 undervisningsdage
- 7 overnatninger og forplejning
- Materiale
- Fælles online portal for kursusedtagerne
- Fri adgang til Karnovs digitale lovsamling på Teknik- og Miljøområdet med fortolkningsbidrag, forklaringer, hotline mv.
- Feedback på afsluttende opgave
- Diplom for kurset

Tilmeldingsfrist

14. september 2026

Detaljer om KL's Miljøjurauddannelse og det fulde program for Hold Ø kan findes på:
www.komponent.dk/teknik-miljoe/kls-miljojurauddannelse

Kontaktpersoner fra KL

Janne Sommer Nielsen, jani@kl.dk, 3370 3515

Kontaktpersoner fra Komponent

Aida Buzdalek, ah@komponent.dk, telefon 2494 4373